

คำวินิจฉัยของ ศาสตราจารย์อนันต์ เกตุวงศ์ ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

ที่ ๑๓/๒๕๕๕

วันที่ ๒๕ มีนาคม ๒๕๕๕

เรื่อง พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและสมาชิกวุฒิสภา พ.ศ. ๒๕๕๑ มาตรา ๕๖ ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ หรือไม่ และการใช้อำนาจของคณะกรรมการการเลือกตั้งสั่งให้มีการเลือกตั้งสมาชิกวุฒิสภาใหม่ และให้สมาชิกภาพของสมาชิกวุฒิสภาสิ้นสุดลงชอบด้วยรัฐธรรมนูญ หรือไม่

ประธานรัฐสภาได้ส่ง เรื่อง ขอให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัยคำสั่งของคณะกรรมการการเลือกตั้ง ที่ ๘๑/๒๕๕๕ ลงวันที่ ๑๓ มีนาคม ๒๕๕๕ ตามหนังสือ ลงวันที่ ๑๕ มีนาคม ๒๕๕๕ เพื่อขอให้ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยตามคำร้องของสมาชิกวุฒิสภา จำนวน ๑๐ คน ได้แก่

๑. นายทวี สุภธีระ	สมาชิกวุฒิสภาจังหวัดขอนแก่น
๒. นางพวงเล็ก บุญเชียง	สมาชิกวุฒิสภาจังหวัดพะเยา
๓. นางสาววย แฉวฒนะ	สมาชิกวุฒิสภาจังหวัดพระนครศรีอยุธยา
๔. นายธรรมนุญ มงคล	สมาชิกวุฒิสภาจังหวัดระนอง
๕. พลเอก ศิริรินทร์ ฐปกล้า	สมาชิกวุฒิสภาจังหวัดลพบุรี
๖. นายสนิท วรปัญญา	สมาชิกวุฒิสภาจังหวัดลพบุรี
๗. นายชวาล มหาสุวีระชัย	สมาชิกวุฒิสภาจังหวัดศรีสะเกษ
๘. นายชิต เจริญประเสริฐ	สมาชิกวุฒิสภาจังหวัดศรีสะเกษ
๙. นายนิรันดร์ พิทักษ์วัชระ	สมาชิกวุฒิสภาจังหวัดอุบลราชธานี
๑๐. นายวีระศักดิ์ จินารัตน์	สมาชิกวุฒิสภาจังหวัดอุบลราชธานี

โดยขอให้พิจารณาวินิจฉัยตามบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๖๖ ในประเด็นดังต่อไปนี้

๑) การที่คณะกรรมการการเลือกตั้ง สั่งให้มีการเลือกตั้งสมาชิกวุฒิสภาใหม่ โดยอาศัยอำนาจหน้าที่ตามมาตรา ๑๔๕ (๔) และมาตรา ๑๔๗ ของรัฐธรรมนูญ และมาตรา ๑๐ (๗) แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยคณะกรรมการการเลือกตั้ง พ.ศ. ๒๕๕๑ ประกอบกับมาตรา ๕๕ (๑) และมาตรา ๕๖ แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและสมาชิกวุฒิสภา พ.ศ. ๒๕๕๑ และให้สมาชิกภาพของสมาชิกวุฒิสภาทั้ง ๑๐ คนสิ้นสุดลง โดยที่รัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๓๓ (๑) ถึง (๑๐) มิได้กำหนดเหตุสิ้นสุดดังกล่าวไว้นั้น จะชอบด้วยรัฐธรรมนูญหรือไม่

๒) ประเด็นที่ขอให้วินิจฉัยตาม ๑) ดังกล่าว สมควรที่ศาลรัฐธรรมนูญจะได้วินิจฉัยว่า บทบัญญัติในมาตรา ๕๖ แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและสมาชิกวุฒิสภา พ.ศ. ๒๕๕๑ เป็นบทบัญญัติกฎหมายที่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ ตามมาตรา ๖ ของรัฐธรรมนูญ หรือไม่

๓) การที่คณะกรรมการการเลือกตั้งสั่งให้มีการเลือกตั้งโดยอ้างว่ามีผู้ร้องคัดค้านการเลือกตั้งตามมาตรา ๕๔ แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและสมาชิกวุฒิสภา พ.ศ. ๒๕๕๑ และอ้างเหตุผลในการออกคำสั่งว่ามีการกระทำอันเป็นการฝ่าฝืนกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและสมาชิกวุฒิสภา ทำให้การเลือกตั้งเป็นไปโดยไม่สุจริตและเที่ยงธรรม โดยมีได้เพิกถอนสิทธิเลือกตั้งตามที่บัญญัติไว้ในมาตรา ๘๕/๕ แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและสมาชิกวุฒิสภา (ฉบับที่ ๓) พ.ศ. ๒๕๕๓ ซึ่งคณะกรรมการการเลือกตั้งต้องสั่งการให้แล้วเสร็จภายใน ๑ ปี นับแต่วันประกาศผลการเลือกตั้งนั้น เป็นการวินิจฉัยสั่งการที่ชอบด้วยรัฐธรรมนูญ หรือไม่

พิจารณาคำร้องของสมาชิกวุฒิสภา จำนวน ๑๐ คน ซึ่งส่งมาโดยประธานรัฐสภาตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๖๖ แล้วเห็นว่า ศาลรัฐธรรมนูญไม่ควรรับคำร้องดังกล่าวไว้วินิจฉัย เพราะรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๖๖ บัญญัติว่า “ในกรณีที่มีปัญหาเกี่ยวกับอำนาจหน้าที่ขององค์กรต่างๆ ตามรัฐธรรมนูญ ให้องค์กรนั้นหรือประธานรัฐสภา เสนอเรื่องพร้อมความเห็นต่อศาลรัฐธรรมนูญเพื่อพิจารณาวินิจฉัย” กรณีจึงไม่ต้องด้วยมาตรา ๒๖๖ เพราะไม่ได้เป็นปัญหาขององค์กร แต่เป็นปัญหาของสมาชิกวุฒิสภา ดังกล่าวเพียง ๑๐ คน ที่คณะกรรมการการเลือกตั้งออกคำสั่งให้มีการเลือกตั้งใหม่ และเป็นผลทำให้สมาชิกภาพของสมาชิกวุฒิสภาทั้ง ๑๐ คนสิ้นสุดลงนับแต่วันที่ออกคำสั่ง จึงเป็นเพียงปัญหาของสมาชิกวุฒิสภาแต่ละบุคคลเท่านั้น มิได้เป็นปัญหาของวุฒิสภาแต่อย่างใด แต่ในฐานะเสียงข้างน้อยในการลงมติคือ ๕:๘ ตามหลักประชาธิปไตยและความรับผิดชอบร่วมกัน จึงทำการพิจารณาและวินิจฉัยร่วมกับเสียงข้างมากด้วย

ประเด็นปัญหาที่สมาชิกวุฒิสภา จำนวน ๑๐ คน ขอให้ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยทั้ง ๓ ประเด็นดังกล่าว พิจารณ์แล้วเห็นว่า คณะกรรมการการเลือกตั้งมีอำนาจสั่งให้มีการเลือกตั้งใหม่ เมื่อมีหลักฐานอันควรเชื่อได้ว่าการเลือกตั้งในหน่วยเลือกตั้งนั้นๆ มิได้เป็นไปโดยสุจริตและเที่ยงธรรมตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๔๕ (๔) ดังนั้น เมื่อมีการคัดค้านว่าการเลือกตั้งในเขตเลือกตั้งนั้นเป็นไปโดยไม่ถูกต้องหรือไม่ชอบด้วยกฎหมาย และเมื่อคณะกรรมการการเลือกตั้งได้ดำเนินการสืบสวนสอบสวนแล้วปรากฏหลักฐานอันควรเชื่อได้ว่าก่อนได้รับเลือกตั้ง...สมาชิกวุฒิสภา...ผู้ใดกระทำการใดๆ โดย

ไม่สุจริตเพื่อให้ตนเองได้รับเลือกตั้งหรือได้รับเลือกตั้งมาโดยไม่สุจริต อันเป็นการฝ่าฝืนกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้ง...ว่าด้วยพรรคการเมือง...คณะกรรมการการเลือกตั้งมีอำนาจวินิจฉัยสั่งการโดยพลันตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๔๗ ดังนั้น เมื่อคณะกรรมการการเลือกตั้งสั่งให้มีการเลือกตั้งใหม่ในกรณีใดสมาชิกภาพของสมาชิกวุฒิสภาในกรณีนั้นย่อมสิ้นสุดลงตามตรรกของรัฐธรรมนูญทั้งสองมาตราดังกล่าว หรือสิ้นสุดลงตามมาตรา ๕๖ ของพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและสมาชิกวุฒิสภาก็ได้ด้วยเช่นกัน ซึ่งเป็นการสิ้นสุดสมาชิกภาพเพราะกระทำผิดหรือฝ่าฝืนกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและสมาชิกวุฒิสภา และรัฐธรรมนูญ มาตรา ๕๗ ได้บัญญัติให้สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและสมาชิกวุฒิสภาที่ออกจากตำแหน่งเพราะเหตุที่ได้รับเลือกตั้งมาโดยไม่ชอบด้วยกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้ง ฯ ดังกล่าว ต้องคืนเงินประจำตำแหน่งและประโยชน์ตอบแทนอื่นที่ได้รับมาจากการดำรงตำแหน่งดังกล่าวด้วย ส่วนการสิ้นสุดสมาชิกภาพของสมาชิกวุฒิสภามาตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๓๓ เป็นการสิ้นสุดลงด้วยเหตุต่างๆ โดยทั่วไปไม่เกี่ยวกับการกระทำผิดหรือฝ่าฝืนกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและสมาชิกวุฒิสภา

๒) ตามเหตุผลในข้อ ๑) เมื่อรัฐธรรมนูญบัญญัติให้อำนาจแก่คณะกรรมการการเลือกตั้งในการสั่งให้มีการเลือกตั้งใหม่อันมีผลให้สมาชิกภาพของสมาชิกวุฒิสภาสิ้นสุดลงได้ มาตรา ๕๖ ของพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและสมาชิกวุฒิสภาจึงไม่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๓๓

๓) เมื่อรัฐธรรมนูญให้อำนาจแก่คณะกรรมการการเลือกตั้งตามที่กล่าวในข้อ ๑) อันมีผลให้สมาชิกภาพของสมาชิกวุฒิสภาสิ้นสุดลงได้ คณะกรรมการการเลือกตั้งย่อมมีดุลยพินิจที่จะใช้กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการกระทำผิดหรือฝ่าฝืนกฎหมายเลือกตั้งได้ตามเหตุผลและหลักฐานการกระทำผิดของผู้สมัครรับเลือกตั้งแต่ละคน ซึ่งอาจมีลักษณะคล้ายคลึงกันหรือมีน้ำหนักแตกต่างกันได้

ด้วยเหตุผลดังกล่าว จึงวินิจฉัยว่า มาตรา ๕๖ แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและสมาชิกวุฒิสภา พ.ศ. ๒๕๔๑ ไม่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๓๓ (๑) ถึง (๑๐) และการสั่งให้มีการเลือกตั้งใหม่ของคณะกรรมการการเลือกตั้งซึ่งมีผลให้สมาชิกภาพของสมาชิกวุฒิสภาผู้นั้นสิ้นสุดลงนั้น เป็นการวินิจฉัยสั่งการที่ชอบด้วยรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๔๐ แล้ว

ศาสตราจารย์อนันต์ เกตุวงศ์

ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ